

Profile

Promoting Financial Literacy In Europe

Strategije poučavanja financijske pismenosti

*priručnik za uključivanje financijske pismenosti
u različita odgojno-obrazovna okruženja*

Sufinancirano sredstvima
programa Europske unije
Erasmus+

**Strategije poučavanja financijske pismenosti:
priručnik za uključivanje financijske pismenosti u različita odgojno-obrazovna okruženja**

Publikacija je objavljena u sklopu projekta "ProFiLE: promocija financijske pismenosti u Europi" (2019-1-UK01-KA201-061946).

Urednica: Irene Ippolito (Centro per lo Sviluppo Creativo "Danilo Dolci")
uz sudjelovanje suradnika i suradnica iz organizacija partnerica

Grafička priprema: Centro per lo Sviluppo Creativo "Danilo Dolci"

Izdavači: Forum za slobodu odgoja, Đorđićeva 8, 10 000 Zagreb
OŠ Marije Jurić Zagorke, Brdo 12A, 10340 Vrbovec

Prijevod i lokalizacija: Mario Bajkuša (Forum za slobodu odgoja)
Nikolina Čehok i Brigita Baček (OŠ Marije Jurić Zagorke, Vrbovec)

Jezični pregled: Vanja Kožić Komar (Forum za slobodu odgoja)

Grafička priprema: Mario Bajkuša (Forum za slobodu odgoja)

Izdanje: Zagreb, travanj 2022.

Ova publikacija financirana je sredstvima programa Europske unije Erasmus+. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Foruma za slobodu odgoja i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Europske unije.

Sadržaj

<i>Pojmovnik</i>		4
<i>Uvod</i>		5
O projektu „ProFiLE“	5	
Kome je namijenjen ovaj priručnik?	6	
Koja je svrha ovog priručnika?	6	
Kako se može koristiti ovaj priručnik?	7	
Financijska pismenost i obrazovanje	7	
Zašto je važna financijska pismenost?	8	
Što je bitno za učenike od 7 do 11 godina?	9	
<i>Nastavni materijal o financijskoj pismenosti</i>		10
Računanje	10	
Rješavanje problema	10	
Financijski proizvodi	10	
Vrijednosti	11	
<i>Materijali za učenje: smjernice i iskustva iz pilotiranja</i>		12
Računanje	12	
Rješavanje problema	17	
Financijski proizvodi	21	
Vrijednosti	27	
<i>Prijedlozi za virtualnu nastavu o financijskoj pismenosti</i>		33
<i>“Profile” aplikacija</i>		35
Pristup aplikaciji	35	
Sadržaj aplikacije	35	
Kako koristiti aplikaciju	36	
Interaktivnost	36	
Iskustva učitelja	36	
Iskustvo učenika	37	
Što se učenicima svidjelo kod aplikacije?	37	
<i>Zaključak</i>		38
<i>Literatura</i>		38

Pojmovnik

Financijska pismenost podrazumijeva osnovne ekonomske, statističke i matematičke vještine u kombinaciji sa sposobnošću korištenja tih vještina u donošenju financijskih odluka. Svaki dan tisuće ljudi odlučuje gdje će otvoriti bankovni račun, koju hipoteku odabrati, gdje će uložiti svoj novac i kako uštedjeti za mirovinu. Financijska pismenost može pomoći pojedincima da planiraju budućnost, donose bolje odluke o tome što učiniti sa svojim novcem i ulagati u tržišta kapitala na način koji zadovoljava njihove potrebe.

Osnovni financijski koncepti temelje se na mikroekonomskim i makroekonomskim teorijama. Područje financija uključuje tri glavne potkategorije: osobne financije, korporativne financije i javne (državne) financije.

Financijske usluge su procesi kojima potrošači i poduzeća stječu financijska dobra.

Financijski proizvodi su ugovori koji se kupuju i prodaju na tržištu. Ovo je vrlo opća definicija budući da su financijski proizvodi raznoliki i dolaze u nekoliko različitih oblika. Središnji koncept financijskog proizvoda je to da omogućuje pretvaranje valute u nešto što se može kupiti i prodati na tržištu. Kada je riječ o financijskim proizvodima, postoji nekoliko mogućih načina za njihovu klasifikaciju.

Financijska uključenost je proces osiguravanja pristupa financijskim proizvodima i uslugama ranjivim skupinama po pristupačnoj cijeni na transparentan način od strane institucionalnih aktera.

Uvod

Ovaj priručnik jedan je od glavnih rezultata projekta „ProFiLE: promocija financijske pismenosti u Europi“ (Erasmus+) i vodič je kako uključiti financijsku pismenost u poučavanje učenika i učenica od 7 do 11 godina, kako u školama tako i u drugim kontekstima učenja (npr. obitelj, klubovi mladih i slično).

Primarni cilj ovog priručnik bio je olakšati organizaciju aktivnosti pilotiranja nastavnih materijala za razvoj osnovnih financijskih vještina za učenike i nastavnike u okviru projekta. Prikupljeni podaci i iskustva tijekom pilotiranja omogućili su oblikovanje priručnika pružajući korisne prijedloge svima koji žele raditi na financijskoj pismenosti sa svojim učenicima, integrirajući nastavne materijale za podučavanje i učenje razvijene unutar projekta.

U priručnik su uključene najbolje prakse čime se pružaju konkretni primjeri koji pokazuju kako su organizacije u projektu planirale i uključivale financijsku pismenost u rad s djecom u različitim kontekstima učenja.

O projektu „ProFiLE“

Niz je istraživanja o društvenoj mobilnosti koja pokazuju povezanost manjka osnovne pismenosti i matematičkih vještina s nemogućnošću pronalaženja odgovarajućeg posla, produktivnošću i učinkovitošću u organizacijskom i osobnom donošenju odluka.

Projekt „ProFiLE“ nastoji osigurati nastavne materijale svima koji žele podučavati financijsku pismenost. Učiteljima, roditeljima, skrbnicima, voditeljima aktivnosti za djecu i mlade i osobama koji rade s djecom i mladima potrebni su jednostavni vodiči i prijedlozi aktivnosti za podučavanje kako bi pomogli učenicima između 7 i 11 godina da razumiju pojmove i steknu osnovne vještine upravljanja novcem primjerene njihovoj dobi.

Oni će imati niz koristi od ovih alata kojima se razvijaju kompetencije ključne za pripremu učenika za učinkovito sudjelovanje u društvu. Tako učenici trebaju naučiti kako tehnologija pruža priliku za kreativne poslovne aktivnosti i za društvenu interakciju, gdje i kako mudro zaraditi, potrošiti i uštedjeti novac itd. Dobro razumijevanje prirode ekonomskih odnosa i potreba za donošenjem odluka s ekonomskim značajem u modernim i budućim društvima daju podlogu za primjenu kritičkih vještina kao što su računanje, upotreba informacijsko-komunikacijskih tehnologija i kritičko mišljenje.

Kritičko razmišljanje je posebno važan dio financijske pismenosti. U sklopu razvoja financijske pismenosti potrebno je da učenici vježbaju svoje vještine financijske pismenosti i računanja kako bi samostalno donosili financijske odluke. Kroz te aktivnosti moguće je i treba poticati i usmjeravati njihovo razmišljanje (argument, razlozi, posljedice). Štoviše, učenici će kroz to naučiti prepoznavati kako izbjeći npr. impulzivnu kupovinu i oblikovati vlastito mišljenje o (financijskim) proizvodima i uslugama.

Tijekom provedbe projekta izrađeni su sljedeći materijali:

- Nastavni materijali o financijskoj pismenosti: razvijeni su nastavni materijali koji pružaju edukatorima jednostavne strategije poučavanja s ciljem razumijevanja financijskih proizvoda, njihovog nastanka, kada i kako ih pojedinci koriste i kako ih najbolje iskoristiti. Nastavni materijali daju prijedloge o najboljoj metodi koju treba koristiti za postizanje ishoda učenja o različitim financijskim temama.
- Digitalni alat za učenje financijske pismenosti: razvijena je mobilna aplikacija kao podrška učenicima u donošenju financijskih odluka.
- Priručnik za integraciju financijske pismenosti: ovaj priručnik sadrži prijedloge strategija poučavanja te prikazuje praksi koje su nastale tijekom pilotiranja kako bi se pokazalo na koji su način organizacije sudionice planirale i uključile financijsku pismenost za učenike od 7 do 11 godina.
- Istraživački rad o financijskoj pismenosti: akademski rad koji pokriva sve aktivnosti i rezultate projekta. Ovaj rad, objavljen u završnoj fazi projekta, sadrži naučene lekcije, navodi preostale izazove i potrebne aktivnosti za poboljšanje financijske pismenosti.

Čvrsto sam uvjeren da naša društva moraju napraviti veliki korak naprijed prema boljoj promociji inicijativa za financijsko obrazovanje. Moramo prenijeti znanje i vještine građanima Europe kako bismo ih osnažili da donose ispravne odluke kada upravljaju svojim osobnim financijama.

Joost van Iersel, predsjednik Odjela za ekonomsku i monetarnu uniju i ekonomsku i socijalnu koheziju

Kome je namijenjen ovaj priručnik?

Priručnik je namijenjen učiteljima osnovnih škola koji rade s učenicima u dobi od 7 do 11 godina kao i roditeljima, skrbnicima, onima koji provode školovanje kod kuće, stručnjacima koji rade u klubovima ili organizacijama koje provode aktivnosti za djecu i mlade.

Sadržaj priručnika utemeljen je na podacima prikupljenim tijekom pilotiranja i ima za cilj pružiti utjecaj na sve ciljne skupine. Zbog svoje široke primjene, priručnik je prenosiv u različite kulturne, društvene i ekonomske kontekste. Koristeći ovaj priručnik, učitelji i drugi edukatori imat će smjernice o tome kako planirati nastavne aktivnosti koristeći materijale razvijene unutar projekta, razumijevajući koji se ishodi učenja mogu postići u financijskoj pismenosti i – u isto vrijeme – mogu se upoznati s najboljim načinima za integraciju rezultata projekta u podučavanje učenika prilagođeno kontekstu učenja. Također se očekuje da će učitelji i edukatori koristiti ovaj priručnik i druge materijale kao izvor ideja na kojima će dalje raditi i prilagođavati ih prema potrebama učenika.

Koja je svrha ovog priručnika?

Prikladno financijsko obrazovanje, započeto u osnovnoj školi, može pomoći učenicima u prepoznavanju stvarnih potreba, promišljanju svojih ekonomskih odluka, uočavanju pouka iz pogrešaka u upravljanju novcem, postizanju svijesti o donošenju odluka o ekonomskim i financijskim izborima. Financijsko obrazovanje postaje dio kulture ekonomskog građanstva, gdje se ispravna percepcija vrijednosti novca gradi i na svjesnom korištenju drugih resursa (energija, okoliš, vrijeme) te se temelji na načelu društvene odgovornosti i održivosti.

Financijsko obrazovanje zahtijeva drugačije podučavanje od frontalnog. Zato ovaj projekt polazi od neformalnog obrazovanja i aktivnosti. Ovaj priručnik i materijali imaju za cilj olakšati uključivanje financijskog obrazovanja koristeći pristup načela neformalnog obrazovanja. Na ovaj način se mogu prevladati poteškoće zbog preopterećenog kurikulumu i omogućiti razvoj raznolikijih i potencijalno inovativnijih i zanimljivijih načina povezivanja financijske pismenosti s postojećim temama.

Kako se može koristiti ovaj priručnik?

Kao što je već rečeno, ovaj priručnik one koji ga koriste usmjerava na koji način financijsku pismenost uključiti u aktivnosti podučavanja i učenja kroz odgovarajuće nastavne materijale i alate za učenje, koji su dostupni na [mrežnoj stranici projekta](#).

Priručnik je organiziran u sljedeće glavne odjeljke:

- Financijska pismenost i obrazovanje: zašto je financijska pismenost važna
- Ishodi učenja
- Nastavni materijali o financijskoj pismenosti
- Studije slučaja (iz pilota) i drugi prijedlozi utemeljeni na dokazima o tome kako uključiti ishode učenja, nastavne aktivnosti i alate iz projekta koji bi se mogli koristiti u školskim kontekstima
- Studije slučaja nastale tijekom pilotiranja i drugi prijedlozi utemeljeni na dokazima o tome kako uključiti ishode učenja, nastavne aktivnosti i alate iz projekta koji bi se mogli koristiti kod kuće, u klubovima ili drugim odgojno-obrazovnim okruženjima.

Financijska pismenost i obrazovanje

Kad govorimo o financijskoj pismenosti, ona nije vezana samo uz financijsko obrazovanje. Zapravo, prema Batsaikhanu i Demertzisu (2018) – koji citiraju Hustona (2010) – moguće je identificirati dva glavna pojma: financijsko obrazovanje, koje pokriva „osnovne koncepte ekonomije, financija i matematičkih vještina“ i koje podrazumijeva „sposobnost da se iskoristiti to znanje u donošenju financijskih odluka“ (2018, str. 1).

Jasno je da, kao i svaki proces obrazovanja, i početak financijskog podučavanja treba započeti što je prije moguće jer time može biti od koristi za zajednicu u cjelini.

Prema Organizaciji za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) nepobitno je da:

„Razina financijske pismenost koju imaju mladi odrasli je među najnižom. To se očituje u njihovoj općoj nesposobnosti da odaberu prave financijske proizvode i često u nedostatku interesa za dobro financijsko planiranje. Čak od najranije dobi, djeca moraju razvijati vještine koje će im pomoći u odabiru između različitih karijera i mogućnosti obrazovanja te upravljati diskrecijskim sredstvima koja mogu imati, bilo da se radi o plaći ili naknadama iz poslova s nepunim radnim vremenom. Ova sredstva mogu podrazumijevati korištenje štednih računa ili bankovnih kartica“ (OECD, n.d.).

Već 2005. godine, dakle prije više od 15 godina, OECD je razvio Načela i dobre prakse za financijsko obrazovanje i svijest (“Principles and Good Practices for Financial Education and Awareness”). U ovom dokumentu OECD preporučuje uključivanje financijskog obrazovanja od samog početka obrazovnog puta, a posebno je potrebno uključiti ga u formalno obrazovanje.

Kasnije istraživanje OECD-a o financijskoj pismenosti odraslih provedeno 2020. pokazuje da polovica odrasle populacije Europske unije (EU) nema dovoljno dobro razumijevanje temeljnih financijskih koncepata. Dakle, aktivnosti vlada na ovom području nisu imale očekivani utjecaj na društvo. Kako bi se suprotstavila ovom trendu, Europska komisija zajedno s OECD-om razvija Okvir financijskih kompetencija (“Financial Competence Framework”), kako za mlade tako i za odrasle, kako bi podržala financijsku dobrobit građana EU-a.

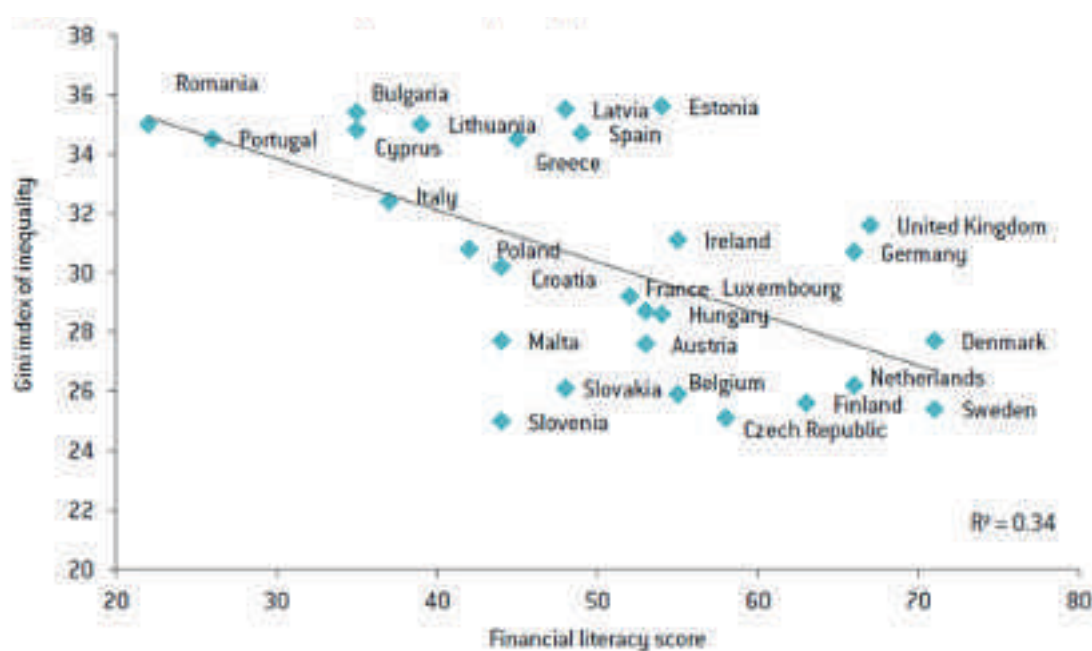
Projek „ProFiLE“ djeluje u tom smjeru. Obrazovanje je dugotrajan proces i to je razlog zašto je moguće osigurati učinkovito financijsko obrazovanje budućih generacija samo uključivanjem financijskog obrazovanja u kurikulum već od najranije dobi. Samo na taj način moguće je izgraditi odgovorno financijsko ponašanje, dajući učenicima sve one vještine i kompetencije za osiguranje buduće financijske dobrobiti.

Iz tog razloga, razvojem nastavnih materijala i alata, projekt „ProFiLe“ želi podržati učitelje i učiniti ih sigurnijima u podučavanju financijskih tema. Štoviše, jedan od glavnih ciljeva projekta je omogućiti učenicima da istražuju financijske teme motivirajući ih i održavajući njihov interes za financijsku pismenost. Stalni interes učenika za financijsku pismenost znači da ona oblikuju koncepte koji im omogućuju razvoj kompetencija više razine u odnosu na njihove osobne financije.

Zašto je važna financijska pismenost?

Financijska pismenost povezana je s uključivim rastom jer pruža ljudima alate koji im omogućuju da žive i komuniciraju u svijetu – onom financijskom – koji je danas više nego složen (Batsikhan, Demertzis 2018).

Financijsko znanje ključ je da svi budu uključeni u kolektivni rast: „Za siromašne i ugrožene povećana financijska pismenost znači poboljšane mogućnosti pristupa prednostima gospodarskog rasta“ (Batsikhan, Demertzis 2018, str. 12). To može jamčiti da ljudi mogu koristiti novac na najbolji način, poboljšavajući svoje životne uvjete. Nejednakost je raširena svugdje, pa tako i u financijskom obrazovanju, a žene su te koje najviše pate zbog toga.

Source: Bruegel based on Standard & Poor's Global FinLit Survey and Eurostat. Note: Gini coefficient of equivalised disposable income, code = ilc d12.

Slika 1: Financijska pismenost i nejednakost

Kao što je vidljivo iz gornjeg grafikona, što je viši stupanj financijske pismenosti, to je niži indeks nejednakosti. Dakle, zaista je važno razumjeti implikacije koje financijska pismenost i obrazovanje imaju u našem životu, kako bismo svima zajamčili jednako društvo. Netko tko razumije značenje i vrijednost štednje ili mirovine i prije svega razumije vrijednost trošenja i štednje novca, on ili ona može razumjeti implikacije budućih ulaganja, zajedno s rizicima i koristima koje to može imati. Svijest o značenju duga, zajma i s njima povezanih kamata doista može utjecati na budućnost ljudi i na kvalitetu njihova života. Bavljenje financijskim konceptima od najranije dobi može osigurati da se ti koncepti mogu razumjeti i primijeniti u praksi zajedno sa svim kompetencijama, vještinama i stavovima korisnim da budete „financijski svjestan“ građanin budućnosti.

Što je bitno za učenike od 7 do 11 godina?

Uz podršku učitelja, projekt „ProFiLe“ identificirao je kompetencije relevantne za financijsku pismenost, koje mogu i/ili trebaju biti uključene u obrazovanje učenika od 7 do 11 godina. Nakon dubinske analize, identificirani su sljedeći koncepti i s njima povezane teme:

KONCEPTI	TEME
Vrijednosti, ponašanje i stavovi	strpljenje i disciplina
	poštovanje živog svijeta
	osjećaj za detalje
	znatiželja i skepsa
	osobni integritet
Računanje	“place value”
	zbrajanje, oduzimanje, množenje i dijeljenje
	razlomci, proporcije i postotci
Financijski proizvodi	štednja i ulaganje
	posuđivanje
	porezi
	financijske institucije
Rješavanje problema	izrada proračuna
	izrada osnovnog poslovnog plana
	planiranje događaja
	donošenje odluka utemeljenih na podacima

Zajedno s „tehničkim“ znanjem vezanim uz koncepte računanja, rješavanja problema i financijskih proizvoda, dio aktivnosti usmjeren je na vrijednosti, ponašanje i stavove, koji su neophodni za pružanje smjernica kada se bavimo financijskim temama ili aktivnostima u našem svakodnevnom životu. Ovo je najbitniji dio i služi kao orijentacija za aktivnosti u drugim oblicima i načinima učenja kada se želi raditi na financijskoj pismenosti.

Ovaj priručnik, razvijeni nastavni materijali i nastavne aktivnosti pomoći će učiteljima i edukatorima kada žele podučavati o novcu. Nastavne aktivnosti pružaju učiteljima i edukatorima prijedloge aktivnosti za razumijevanje i objašnjenje financijskih proizvoda, kako nastaju, kada i kako ih pojedinci koriste i kako ih najbolje iskoristiti.

U nastavku ovog priručnika prikazani su izrađeni nastavni materijali i aktivnosti zajedno s rezultatima njihovog pilotiranja u svakoj od država gdje se projekt provodio.

Nastavni materijal o financijskoj pismenosti

Cilj razvijenih nastavnih materijala je dati učiteljima i edukatorima smjernice za učenje o tome kako organizirati i provesti nastavu o financijskoj pismenosti. Također, predstaviti će se primjeri kako koristiti različite aktivnosti kao temelj za suradnju s učiteljima, roditeljima i skrbnicima u podršci učenicima da istraže probleme u vezi s novcem.

Pretpostavlja se da bi učitelj ili neki drugi edukator mogao provoditi financijsko opismenjavanje učenika. Zamišljajući te mogućnosti, te se aktivnosti mogu koristiti i za poticanje drugih dionika i samog učenika da istražuju o novcu. Razvijeni materijali pružaju učiteljima i edukatorima prijedloge aktivnosti za razumijevanje objašnjenja financijskih proizvoda, kako nastaju, kada i kako ih pojedinci koriste i kako ih najbolje iskoristiti.

Kao što je gore spomenuto, razvijeni nastavni materijali podijeljeni su prema identificiranim konceptima financijske pismenosti. U nastavku možete pronaći kratko objašnjenje svakog od koncepata:

Računanje

Računanje je sposobnost sigurnog korištenja matematike u svakodnevnom životu. Odnosno, koristiti se računanjem znači da je osoba dovoljno samouvjeren da odabire i primjenjuje osnovne računске radnje u stvarnim situacijama. Računanje nije samo zbrajanje i oduzimanje već podrazumijeva razumijevanje načina na koji se matematika koristi u stvarnom svijetu i sposobnost da je primijenimo za donošenje najboljih mogućih odluka.

Vladati računanjem znači da osoba zna interpretirati podatke, grafikone i dijagrame, obraditi informacije, riješiti probleme, provjeriti odgovore, razumjeti i objasniti ponuđena rješenja i odlučivati na temelju logičkog razmišljanja i zaključivanja.

Rješavanje problema

U kontekstu financijske pismenosti, rješavanje problema odnosi se na rješavanje matematičkih zadataka koji imaju potencijal pružiti intelektualne izazove za poboljšanje matematičkog razumijevanja i razvoja učenika. Postupak rješavanja problema se provodi kroz četiri faze: istraživanje i razumijevanje problema, iznalaženje strategije rješavanja problema, primjena strategije te vrednovanje strategije uzimajući u obzir naučene lekcije kod primjene strategije.

Financijski proizvodi

Prema rječniku Cambridge, financijski proizvod je „proizvod koji je povezan s načinom na koji se upravlja i koristi novac kao što je bankovni račun, kreditna kartica, osiguranje itd.“ Financijski proizvodi se također smatraju alatima koji ljudima omogućuju izvršiti financijsko ulaganje (npr. dionice); posuđivanje novca (npr. kreditne kartice, zajmovi ili obveznice) ili uštedjeti novac (npr. oročena štednja i sl.).

Financijske proizvode izdaju banke, financijske institucije, vlade ili tvrtke (FOOT). Primjeri financijskih proizvoda mogu biti sljedeći: čekovni račun, štedni računi, račun tržišta novca, potvrde o depozitu, zajmovi (hipoteke i sl.), kreditne kartice, debitna kartica, kartice za korištenje na bankomatima, blagajnički čekovi te mnogi drugi proizvodi.

Vrijednosti

Iako financijske teme pretpostavljaju korištenje matematike i novca, to ne znači da vrijednosti nisu uključene u financijsku pismenost. Oko novca i njegovog korištenja ima puno etičkih pitanja, a neke od njih je potrebno obraditi zajedno s učenicima i prikladno njihovoj dobi. Neka od pitanja koja im možete postaviti te ih tako potaknuti na razmišljanje mogu biti: **Što je za vas novac?, Što ćete kupiti?, Za što ćete štedjeti? Koje značenje pridajete novcu i trošenju novca?, Je li vam to što planirate kupiti stvarno potrebno?** i sl.

Jasno je da su to samo neka od pitanja koja, kada govorimo o financijskim temama, mogu biti ključna za razumijevanje odnosa među pojedincima i uloge novca u tom odnosu te kako se ljudi ponašaju prema drugim ljudima kada je u pitanju novac. Vrijednosti koje su povezane s financijskim temama uključuju poštenje, transparentnost te odražavaju ponašanja koje bismo trebali imati u našoj zajednici.

Financijska pismenost povezana je s financijskom odgovornošću koja počinje razumijevanjem da svatko ima dužnosti i odgovornosti. Dopuštanjem učenicima da donose odluke o tome kako će trošiti svoj novac omogućuje im vježbanje vještina upravljanja novcem. Novac je oruđe i može se koristiti za dobre ili loše stvari, a njegovo korištenje je odraz osobe koja donosi odluke na temelju određenih vrijednosti, a ne samog novca.

Publicistkinja Ellen Rogin je o tome rekla sljedeće: „Zamislite svijet u kojem su ljudi sigurni umjesto da su u strahu kada govore o novcu, svijet u kojemu smo usredotočeni na ono na čemu smo zahvalni umjesto na ono što nam nedostaje u životu.“

Unutar projekta „ProFiLE“ ovaj koncept obuhvaća niz vrijednosti – kao što su solidarnost, suradnja, ljubaznost, dijeljenje – koje su bitne za održavanje zajednice među njenim članovima, a posebno tijekom financijskih interakcija. Važno je usmjeriti pozornost na to da se ove vrijednosti ne izgube kada se bavimo financijskim temama.

Materijali za učenje: smjernice i iskustva iz pilotiranja

Računanje

Kao što je prethodno objašnjeno, računanje pretpostavlja sposobnost korištenja matematike u različitim kontekstima. Kako bismo predstavili ovu kompetenciju i omogućili učenicima da razumiju što znači koristiti računanje i kako je koristiti, razvijene su sljedeće aktivnosti. Svaku od aktivnosti koje su navedene možete preuzeti s poveznice koja se nalazi u tekstu ili s mrežnih stranica projekta.

Učenici od 7 do 8 godina	Učenici od 9 do 11 godina
NUM01	NUM06
NUM02	NUM07
NUM03	NUM08
NUM04	NUM09
NUM05	NUM10

Kako bi se razvile matematičke vještine, aktivnosti koje se razvijaju u ovom području prilično su različite, što omogućuje stvaranje višestrukog okruženja u kojem djeca moraju znati koristiti te vještine, ili još bolje - kako razmišljati o načinima korištenja financijskog razmišljanja i scenarijima, prakticirajući svoje nove financijske sposobnosti. Iz tog razloga, aktivnosti u ovom dijelu obrađuju nekoliko tema: od dostupnosti prirodnih resursa (aktivnosti NUM03 i NUM08) do kupovine (aktivnosti NUM01 i NUM06); od veze između vremena i novca (aktivnosti NUM02 i NUM07) do recepata i kuhanja (aktivnosti NUM04 i NUM09). Ovdje se nalazi i aktivnost povezana s bankarskim poslovanjem (aktivnosti NUM05 i NUM10).

Na sljedećim stranicama možete pronaći iskustva naših učitelja iz Mađarske i Hrvatske koji su proveli većinu ovih aktivnosti. Njihovo iskustvo može vam pomoći da odlučite koju aktivnost želite provesti, dajući vam inspiraciju za vaše aktivnosti koje možete prilagoditi svojim nastavnim potrebama.

Naziv aktivnosti: Aritmetika

Dob: 9 - 11

Država provedbe: Mađarska

Aktivnost: NUM03

Tema: dostupnost prirodnih resursa

Cilj aktivnosti

LO3: Podržati učenike u razvoju odgovarajućih vještina pismenosti i računanja za život.

Vještine i kompetencije

Provedbom ove aktivnosti učenici stječu prikladne vještine i kompetencije vezane za korištenje novca, samostalno tumačenje teksta, zapisivanje podataka, formulacija korelacija i pripremu plana rješenja problema.

Smjernice i savjeti

Aktivnost se može započeti isticanjem važnosti da su određene stvari (kao što su resursi) koje nam priroda daje ograničene i da ih ne bismo trebali uzimati zdravo za gotovo. Može se navesti mnogo primjera, pozivajući se i na neke relevantne događaje i trenutne vijesti, potkrepljujući vaše objašnjenje slikom ili videom. Ako ne rasipamo resurse koje imamo, onda ih možemo podijeliti s drugim ljudima kojima su oni potrebni.

Neki ljudi su posvećeni tome da se osigura da dobro koristimo resurse koje imamo (možete se pozvati i na Greta Thunberg ili druge aktiviste:ice ili nekoga s kim se lako mogu povezati). Učenici neka koriste brojeve kada prikazuju količinu upotrijebljenih i potrošenih resursa.

Tijekom provedbe aktivnosti, učenici preuzimaju zadatak procjene količine i financijske vrijednosti utrošenih i rasipanih resursa u zamišljenoj zemlji. Kao priprema, učitelju ili edukatoru će biti korisno raspravljati o značenju ključnih riječi. Učenike se može potaknuti da daju primjere ključnih riječi kako bi potvrdili svoje razumijevanje prije rješavanja opisanog zadatka. Korištene slike mogu biti početna točka te poticaj za njihovo daljnje istraživanje.

Učenici mogu biti i dodatno motivirani ako se koriste stvarni podaci. Kao što je gore objašnjeno, interaktivnost i korištenje primjera iz stvarnog života može vam pomoći tijekom provedbe ove aktivnosti.

Pazite da prilagodite tekst aktivnosti: u tekstu na kojem učenici rade predstavljena je zamišljena zemlja čija valuta se zove funta. Ovo možete prilagoditi vašem kontekstu.

Naziv aktivnosti: Vrijednost mjesta

Dob: 9 - 11

Država provedbe: Mađarska

Aktivnost: NUM01

Tema: kupovina, usporedba cijena

Cilj aktivnosti

LO3: Podrška učenicima u razvoju odgovarajućih vještina pismenosti i računanja za život.

Vještine i kompetencije

Provedbom ove aktivnosti učenici stječu prikladne vještine i kompetencije vezane za:

- korištenje novca
- osmišljavanje pisanog zadatka, tablica i grafikona s brojevima
- komuniciranja rezultata i veze
- izradu plana rješenja
- razvoj matematike
- operativne vještine
- oblikovanje vizije
- sistematizaciju podataka
- logično razmišljanje
- uočavanja i rješavanje problema
- prihvaćanja različitosti, odgovornosti i suradnje tijekom timskog rada
- discipline, dosljednosti i točnosti te
- samovrednovanje.

Smjernice i savjeti

Ova aktivnost je korisna za produbljivanje učeničkog razumijevanja cijelih brojeva, decimalnih brojeva i razlomaka, kao i za usporedbu iznosa utrošenog i zarađenog novca.

Potrebno je napraviti određene prilagodbe ovisno o dobi učenika. Igra uloga – vježbe 1 i 2 – može biti zabavna aktivnost. U slučaju vježbe 1 moguća je prilagodba na način da simulacija kupovine zamijeni online kupovinu, čime se osigurava daljnja interaktivnost i zadržavanje pozornosti učenika.

Zadatak je također zanimljiv jer skreće pozornost na važne stvari koje se događaju u svakodnevnom životu i o kojima učenici mogu razmišljati nakon škole, kod kuće ili kada razgovaraju sa svojom rodbinom ili prijateljima. Ovaj bi zadatak savršeno odgovarao učenicima šestih razreda.

Naziv aktivnosti: Jednostavna kamata

Dob: 9 – 11

Država provedbe: Mađarska

Aktivnost: NUM05

Tema: banke i štedionice

Cilj aktivnosti

LO3: Podrška učenicima u razvoju odgovarajućih vještina pismenosti i računanja za život.

Vještine i kompetencije

Učenici kroz ovu aktivnost mogu razviti transverzalne kompetencije kao što su strpljenje i pažnja, rad s grafikonima i proračunskim tablicama te zbrajanje i oduzimanje do 1000.

Smjernice i savjeti

Kod provedbe ove aktivnosti treba biti oprezan jer bi učenicima mogla trebati dodatna pomoć ili više vremena za provedbu aktivnosti jer/ako nisu upoznati s poslovanjem banka, bankovnim računima, stanjem na računima i svim onim pojmovima koji se odnose na banke i štedionice. Pomno predvidite količine vremena za provedbu aktivnosti ako vaš razred ima više od 10 ili 15 učenika, budući da vrijeme za objašnjenje dodatnih pojmova može biti duže nego što je predviđeno.

Naziv aktivnosti: Četiri grafikona

Dob: 9 - 11

Država provedbe: Hrvatska

Aktivnost: NUM04

Tema: Recepti i kuhanje

Cilj aktivnosti

LO3: Podrška učenicima u razvoju odgovarajućih vještina pismenosti i računanja za život.

Vještine i kompetencije

Nakon ove aktivnosti učenici će razviti sljedeće kompetencije: računanje, društvene vještine, komunikacijske i informacijske vještina te vještine prezentacije sadržaja u obliku dijagrama (sastojci, postoci ili cijene).

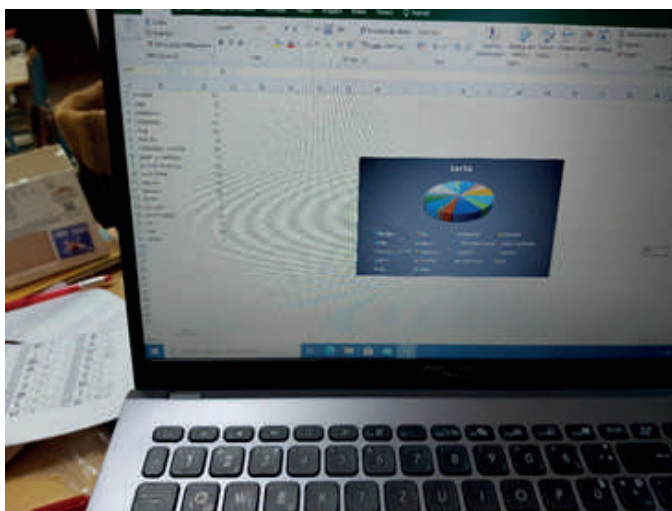
Smjernice i savjeti

Aktivnost je korisna kao uvod za učenike da razumiju ulogu koju brojevi i slike igraju kada komuniciramo s drugima. Ova aktivnost proširuje ideju da su tortni grafikoni korisni u sažimanju informacija o odnosu između dijelova i cjelina.

Ova aktivnost može biti savršena prilika za upoznavanje učenika s računalnim proračunskim tablicama (tabličnim kalkulatorima).

Štoviše, kako biste dodali dodatne teme ovoj aktivnosti, uzmite u obzir i druge komponente prilikom izrade torte, kao što su ljudski resursi, potrošnja energije, papir za pečenje, te tako detaljnije objasnite pojam „postotak” i zabilježite decimalni oblik. Npr. kolege u Hrvatskoj su aktivnost iskoristili za uvođenje učenika u poznavanje vrijednosti kune – hrvatske valute – u decimalni oblik.

Računalo pomaže u provedbi aktivnosti. Konačno, važno je uzeti u obzir i dodatno vrijeme, jer je ključno imati dovoljno vremena za upoznavanje učenika s osnovnim radom s tabličnim kalkulatorom, osobito za izradu grafičkog prikaza – dijagrama. U nastavku možete vidjeti neke od slika snimljenih tijekom aktivnosti.

Rješavanje problema

Rješavanje problema ključna je kompetencija u svakodnevnom životu, a kada je u pitanju matematičko i financijsko područje, važno je dostići zadovoljavajuću razinu matematičkog razumijevanja i razvoja. Kako bi se razvila kompetencija rješavanja problema, partneri su tijekom projekta razvili niz aktivnosti od kojih svaka pripada dvama strukturiranim putevima učenja namijenjenim za dvije dobne skupine.

Učenici od 7 do 8 godina

Aktivnosti	Teme
PRS01	Izrada popisa za kupovinu uzimajući u obzir cijene proizvoda s lista želja (potrebe i luksuz)
PRS02	Popis za kupovinu i proračun: na što potrošiti novac i što kupiti?
PRS03	Radna mjesta i zarađivanje novca
PRS04	Pronalaženje načina za rješavanje problema koji uključuju novac i vrijeme
PRS05	Kako odrasli troše novac? Kako uštedjeti?
PRS06	Ponavljanje i vrednovanje naučenog

Kao što je vidljivo iz tablice, zadaci su međusobno povezani. Kod provedbe aktivnosti možete odabrati onu koja vam je draža, koja se najbolje uklapa u vaše nastavne aktivnosti ili možete oblikovati okvir učenja koji vam može pomoći da provedete sve teme i učenicima pružite jači pristup temi rješavanja problema. Refleksija i rasprava su u središtu ovog zadatka, a učitelj i/ili edukator je ključna osoba koja usmjerava učenike u procesu.

Učenici od 9 do 11 godina

Aktivnosti	Teme
PRS07	Poslovne prilike: koja je motivacija za osnivanje poduzeća?
PRS08	Poslovni plan 1: oblikovanje poslovne ideje, razumijevanje potražnje tržišta i potencijalnih usluga/proizvoda koji se mogu nuditi
PRS08	Poslovni plan 2: procjena iznosa novca koji učenici mogu zaraditi ako su u stanju proizvesti i prodati predviđenu količinu proizvoda ili usluga
PRS09	Poslovni plan, rashodi i troškovi 1: procjena iznosa novca koji učenici mogu potrošiti na proizvodnju i prodaju predviđene količine proizvoda ili usluga
PRS10	Poslovni plan, rashodi i troškovi 2: izraditi osnovni financijski plan, račun prihoda i rashoda

Aktivnosti su usmjerene na starije učenike i usmjerene su na podizanje svijesti o poduzetništvu kao rezultatu dobro strukturiranog procesa rješavanja problema. Sve aktivnosti – istraživanje, jednostavna analiza potražnje, prijedlozi razvoja ponude i tako dalje – nude iskustvo iz prve ruke kako bi učenici razumjeli kako poduzeće radi te da razumiju što je sve bitno uzeti u obziri kad je u pitanju tržište, usluge i kako se novac koristi.

Na sljedećim stranicama prikupljene su povratne informacije partnera koje prikazuju glavne prijedloge iz provedbe aktivnosti u zemljama koje sudjeluju u projektu.

Naziv aktivnosti: Zadatak 1

Dob: 7 - 8

Država provedbe: Mađarska

Aktivnost: PRS01

Tema: Izrada popisa za kupovinu uzimajući u obzir cijene proizvoda s lista želja (potrebe i luksuz).

Ciljevi aktivnosti

LO1: Pružiti mogućnosti učenicima da razumiju prirodu, izvore i upotrebu novca;

LO2: Omogućiti učenicima da razviju odgovarajuće vrijednosti, navike i stavove kada rukuju novcem;

LO3: Podrška učenicima u razvoju odgovarajućih vještina pismenosti i računanja za život.

Vještine i kompetencije

Tijekom ove aktivnosti učenici mogu razviti sljedeće kompetencije: suradnja, vještine razmišljanja i refleksije, kreativnost, komunikacija, uspoređivanje, dedukcija, odabiranje i razvrstavanje.

Smjernice i savjeti

Ovo je prikladna aktivnost kako bi učenici razumjeli što je popis za kupnju i kako koristiti novac. Možete slijediti predloženi primjer aktivnosti, ali isto tako i proširiti ih na druga područja, čime ćete učenicima omogućiti da shvate kako se ovakav način razmišljanja može koristiti u stvarnom životu.

Kao alternativni način provedbe aktivnosti možete koristiti crtanje umjesto pisanja. Budući da učenici u većini slučajeva nisu upoznati s točnom vrijednošću svih predmeta za kupnju, možete odlučiti da ne tražite od njih cijene artikala. Kada je aktivnost provedena, učitelji su pokušali napraviti grupe zelenih (jeftinijih) i crvenih (skupljih) predmeta te su radili s grubim vrijednostima što je, prema njihovu mišljenju, jako dobro funkcioniralo!

Budući da je aktivnost prilično interaktivna, učenici su je visoko ocijenili i uživali u zadatku. Radeći s „predmetima koje žele“ – kao što su igračke – učenici su mogli bolje razumjeti ideju vrijednosti i cijene.

Naziv aktivnosti: Zadatak 2

Dob: 7 - 8

Država provedbe: Mađarska - Hrvatska

Aktivnost: PRS03

Tema: Poslovi i zarada

Ciljevi aktivnosti

LO1: Pružiti mogućnosti učenicima da razumiju prirodu, izvore i upotrebu novca;

LO2: Omogućiti učenicima da razviju odgovarajuće vrijednosti, navike i stavove kada rukuju novcem;

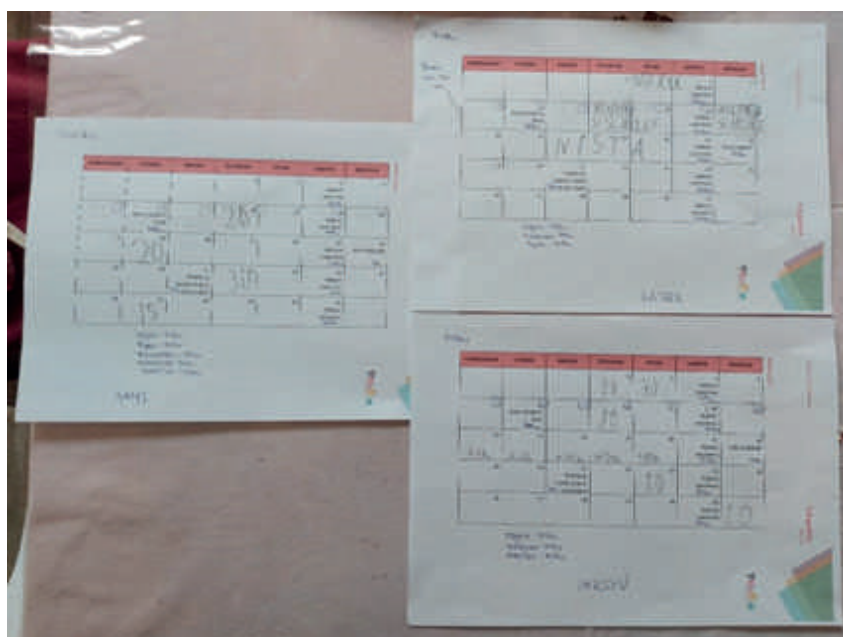
LO3: Podrška učenicima u razvoju odgovarajućih vještina pismenosti i računanja za život.

Vještine i kompetencije

Tijekom ove aktivnosti učenici mogu razviti sljedeće kompetencije: vještine percepcije, vještine interpretacije, vještine obrazlaganja, dokazivanja i vrednovanja, organizacijske vještine, kreativnost, vještine donošenja odluka, komunikacijske vještine, logičko razmišljanje i uočavanje uzročno-posljedičnih veza.

Smjernice i savjeti

Nastavnici su aktivnost prilagodili kako bi uveli dodatne koncepte. Učenicima su pružili dodatna objašnjenja osnovnih pojmova i olakšali aktivnost s učenicima izbjegavajući, na primjer, korištenje trakastih grafikona, ali dopuštajući im da personaliziraju podatke.

Naziv aktivnosti: Zadatak 3

Dob: 9 - 11

Država provedbe: Mađarska

Aktivnost: PRS08

Tema: Poslovni plan 1: oblikovanje poslovne ideje, razumijevanje potražnje tržišta i potencijalnih usluga/proizvoda koji se mogu nuditi

Ciljevi aktivnosti

LO1: Pružiti mogućnosti učenicima da razumiju prirodu, izvore i upotrebu novca;

LO2: Omogućiti učenicima da razviju odgovarajuće vrijednosti, navike i stavove kada rukuju novcem;

LO3: Podrška učenicima u razvoju odgovarajućih vještina pismenosti i računanja za život.

Vještine i kompetencije

Tijekom ove aktivnosti učenici mogu razviti sljedeće kompetencije: potreba za individualnim razmišljanjem i rješavanjem problema, kreativnost, pomaganje, suradnja, tolerancija, odgovornost, upravljanje vremenom, komunikacijske vještine, verbalno izražavanje, poticanje inicijative i proaktivnost, razmišljanje izvan okvira.

Smjernice i savjeti

Učitelji koji su provodili ovu aktivnost bili su zaista zadovoljni jer su aktivnosti potaknule učenike na razgovor i razmišljanje. Donosimo vam nekoliko citata prikupljenih od učitelja koji provodili aktivnosti:

„Djeca su bila vrlo aktivna, osmislila su puno ideja. Podsjetili su jedni druge da je razlika između njihovih prihoda i njihovih troškova ono što će završiti kao dobit.“

„Ovu vježbu smatram potpunom i lakom za provedbu. Internetski upitnik je bio dobra ideja s moje strane, učenici su ga rado prihvatili. Mogli smo malo više razgovarati o prihodima – možda uz procjenu prihoda i rashoda.“

Napravljene su neke prilagodbe glavne aktivnosti: kao što možete vidjeti iz citata, korištenje "online" upitnika pomoglo je učitelju u evaluaciji uspješnosti aktivnosti. Štoviše, u usporedbi s onim što je prvotno predloženo, nastavnici su uključili koncept prihoda i troškova, čime su proširili početnu temu.

Na kraju, učitelji su predložili da se kao prateća aktivnost provede uvođenje teme o kreditima i zajmovima, budući da su vezani uz početno financiranje poslovnih ideja.

Financijski proizvodi

Može se reći da će svatko u svom životu sigurno koristiti neki financijski proizvod. Ponekad je važno ne samo „znati“ konkretan financijski proizvod, njegovu definiciju i koncept, već što je u temelju tih proizvoda. To je dvostruki cilj sljedećeg niza aktivnosti: predstaviti ne samo glavne financijske proizvode već i one procese koji se nalaze u njihovom temelju. U nastavku možete pronaći glavne aktivnosti razvijene za svaku ciljnu dobnu skupinu.

Učenici od 7 do 8 godina

Aktivnosti	Teme
PRO01	Razumijevanje prirode, izvora i upotrebe novca
PRO02	Upravljanje novcem i valutom
PRO03	Rukovanje novcem, štednjom i nagradama
PRO04	Štednja, kamate, ulaganja
PRO05	Porezi i raspodjela poreza
PRO06	Štednja, gospodarstvo, planiranje, odricanja

Za mlađe učenike aktivnosti su više usmjerene na produblivanje pojmova štednje, kamata, ulaganja i upravljanja novcem, odnosno sve aktivnosti koje su u temelju financijskih usluga koje pojedinci koriste za potrebe posla ili u svakodnevnom životu. Neke od aktivnosti koriste video zapise, kao što je PRO03, gdje se koristi vrlo dobro poznat film, druge aktivnosti koriste društvene igre (npr. PRO04). U svakom slučaju, aktivnosti pozivaju učenike da razmišljaju o sebi u različitim situacijama ili da razmišljaju o drugim ljudima koje poznaju i razmisle o tome kako su financije prisutne u gotovo svim aspektima života. Ove su aktivnosti razigranije i učitelji ih mogu koristiti u različitim okruženjima.

Učenici od 9 do 11 godina

Aktivnosti	Teme
PRO07	Donošenje odluka, planiranje, odgovornost
PRO08	Kupovina, komunikacija, rješavanje problema
PRO09	Poduzetništvo, nabava, suradnja, proizvodnja, oglašavanje, prodaja
PRO10	Zajam, kamate
PRO11	Nagrada, recikliranje
PRO12	Trošak, financijske obveze, štednja
PRO13	Odgovornost, određivanje prioriteta
PRO14	Potrošnja, zarada, dobiti, ponuda i potražnja
PRO15	Povijest eura
PRO16	Stvaranje vrijednosti, cijena, zarada, plaća, dobit, potrošnja, investicija
PRO17	Financijske institucije i proizvodi: banka, banke za rezidencijalne usluge, mirovinski fondovi, osiguravajuća društva, investicijski fondovi, središnja banka

Postoje dvije vrste aktivnosti namijenjenih učenicima do 11 godina:

a) neke od njih – kao što su PRO17, PRO10, PRO12 – usmjerene su na predstavljanje specifičnih financijskih proizvoda;

b) druge aktivnosti – poput PRO07 ili PRO08 – nisu izravno povezane s financijskim proizvodima, ali su ključne za razumijevanje transverzalnih procesa kao što su suradnja, prodaja, odgovornost, određivanje prioriteta koji su u srži tih proizvoda.

Na sljedećim stranicama moguće je pogledati iskustva nekih učitelja koji su provodili aktivnosti u svom kontekstu.

Naziv aktivnosti: Rođendanski dar

Dob: 7 - 8

Država provedbe: Mađarska

Aktivnost: PRO01

Tema: Razumijevanje prirode, izvora i upotrebe novca

Cilj aktivnosti

LO1: Pružiti mogućnosti učenicima da razumiju prirodu, izvore i upotrebu novca.

Vještine i kompetencije

Tijekom ove aktivnosti učenici mogu razviti sljedeće kompetencije: tolerancija, suosjećanje, samospoznaja, strpljenje, slušanje, suradnja.

Smjernice i savjeti

Učitelji koji su provodili ovu aktivnost morali su se suočiti s izazovom prebacivanja provedbe aktivnosti u virtualno okruženje za što je trebalo više vremena od planiranog, no na kraju su svi bili zadovoljni. Prema prikupljenim povratnim informacijama, učenici su voljeli pričati o sebi, pa su uživali u ovoj aktivnosti i temama koje je potaknula. Jedna od učiteljica je rekla:

„Aktivnost je vrlo dobro funkcionirala s učenicima. Svi su se htjeli pridružiti razgovoru. Iznenadila sam se kad sam saznala da su lako odlučili kojoj će se grupi pridružiti. Kad je riječ o učenicima, jasno mi je da će i dalje imati nerealna očekivanja kada su rođendani u pitanju, ali smatrala sam da im je ta aktivnost stvarno pomogla da shvate što znači nešto stvarno trebati i kako odustati od nečega“.

Naziv aktivnosti: Medeni novac

Dob: 7 - 8

Država provedbe: Hrvatska

Aktivnost: PRO05

Tema: Porezi i raspodjela poreza

Cilj aktivnosti

LO1: Pružiti mogućnosti učenicima da razumiju prirodu, izvore i upotrebu novca.

Vještine i kompetencije

Tijekom ove aktivnosti učenici mogu razviti vještine upravljanja novcem kako vlastitim tako i javnim.

Smjernice i savjeti

Učitelji su ovu aktivnost ocijenili visokim ocjenama. Smatrali su vrlo korisnim objasniti učenicima da smo svi mi porezni obveznici (pa čak i djeca kada obavljaju svoju malu kupovinu) i da je plaćanje poreza potrebno da bi država funkcionirala.

Tijekom aktivnosti predlaže se istaknuti i objasniti učenicima koncept da za svaku uplatu poreza građani dobivaju protuuslugu od države. Metafora/crtež pčela može biti vrlo učinkovit i zabavan alat za bolje razumijevanje ovog procesa.

Naziv aktivnosti: Kupnja i prodaja

Dob: 7 - 8

Države provedbe: Mađarska - Hrvatska

Aktivnost: **PRO02**

Tema: Upravljanje novcem i valutom

Ciljevi aktivnosti

LO1: Pružiti mogućnosti učenicima da razumiju prirodu, izvore i upotrebu novca.

Vještine i kompetencije

Tijekom ove aktivnosti učenici mogu razviti sljedeće kompetencije: suradnja, prihvaćanje, strpljenje, brojanje, izražavanje, razlikovanje novčanica od kovanog novca, sastavljanje popisa za kupnju, zbrajanje količina pojedinih proizvoda.

Smjernice i savjeti

Ova je aktivnost dobra vježba za upoznavanje učenika s novčanicama i kovanicama u lokalnoj valuti (euru ili bilo kojoj drugoj valuti). Može vam biti i inspiracija da ju povežete s matematičkom vještinom zbrajanja i oduzimanja do 100.

U slučaju da trebate produbiti temu i upotpuniti aktivnost s temama vezanim za popis za kupnju kao osnovom, možete koristiti aktivnost NUM01 iz dijela „Računanje“ ili vježbu „Zadatak 1“ i „Zadatak 2“ iz dijela „Rješavanje problema“.

Kako biste pružili dodatne primjere i proširili mogućnost provedbe aktivnosti, možete dodati više artikala za kupnju među one koji su već dostupni, čime se djeci daje više mogućnosti da igru prilagode vlastitim potrebama.

Štoviše, ova vam aktivnost može dati još neke elemente za prebacivanje na drugu temu: nakon učenja o novčanicama i kovanicama, učenici ih mogu brojati, sortirati, zbrajati i oduzimati u igri trgovine, što može dodatno ojačati ono što su već postigli.

Jedna od učiteljica koja je provodila aktivnost je izjavila:

„Svidjela mi se aktivnost, stvarno sam uživala raditi i dijeliti misli. I djeci se svidjelo, provodili smo je nekoliko puta od tada, s novim artiklima za kupnju.“

Naziv aktivnosti: Kampiranje

Dob: 9 - 11

Država provedbe: Mađarska

Aktivnost: PRO07

Tema: Donošenje odluka, planiranje, odgovornost

Cilj aktivnosti

LO1: Pružiti mogućnosti učenicima da razumiju prirodu, izvore i upotrebu novca.

Vještine i kompetencije

Tijekom ove aktivnosti učenici mogu razviti sljedeće kompetencije: razumijevanje prirode financija, značenja novca i načina da ga zarade i uštede, oblikovanje vlastitog mišljenja o novcu i zašto je on važan, pomaganje, suradnja, tolerancija, odgovornost, komunikacijske i debatne vještine.

Smjernice i savjeti

Ova se aktivnost može koristiti kao uvod prije aktivnosti gdje su „detaljnije“ objašnjene financijske teme. Aktivnost pruža osnovu za raspravu među kolegama, potičući kreativnost, otpornost, snalažljivost i strateško planiranje.

Učitelji su izjavili:

„Većini djece ideja je bila vrlo zanimljiva. Voljeli su pratiti način razmišljanja jedni drugih i uživali su nam pričati o novim, originalnim mislima koje su se pojavile na tom putu.“

„Prilično zanimljiva tema, većina djece je voljela razgovarati o tome.“

„Svako dijete je sudjelovalo u razgovoru, imalo je sjajne ideje.“

Naziv aktivnosti: Top 10

Dob: 9 - 11

Države provedbe: Mađarska - Hrvatska

Aktivnost: PRO10

Tema: Uvjeti i pojmovi financijskog proizvoda

Cilj aktivnosti

LO1: Pružiti mogućnosti učenicima da razumiju prirodu, izvore i upotrebu novca.

Vještine i kompetencije

Tijekom ove aktivnosti učenici mogu razviti sljedeće kompetencije: vještine čitanja i razumijevanja, razumijevanje napisanih pojmova, suradnja, ICT vještine, glavna definicija financijskih proizvoda.

Smjernice i savjeti

Aktivnost je zanimljiva i može pružiti ključne sadržaje za bolje razumijevanje svakog pojedinog financijskog proizvoda. Kako biste podržali svoje učenike da u potpunosti razumiju i nauče glavne koncepte navedene u upitniku, preporuča se dopustiti im da glume situacije o temi koja je predstavljena u aktivnosti. Štoviše, vjerojatno će biti potrebe za više vremena tijekom ili nakon provedbe upitnika, fokusirajući se na koncept dugoročnog ulaganja kroz stanovanje, štednju, banke i fondove. To može biti koncept koji učenici trebaju dodatno produbiti.

Rješenje kviza moguće je i prilagoditi manjem broju učenika odjednom i tako odgovoriti na njihove potencijalne zahtjeve za pojašnjenjem.

Vrijednosti

Kao što je prethodno spomenuto, moguće je identificirati vrijednosti vezane uz odnos između osobe i novca te vrijednosti između dvoje ili više ljudi i njihov odnos oko novca. Uvijek je ključno istaknuti važnost vrijednosti i dobrobit za ljudsku zajednicu kada ih se pridržavamo u svom djelovanju.

Aktivnosti razvijene u okviru ovog koncepta pokušavaju se usredotočiti na aspekt vrijednosti, omogućujući tako učenicima da shvate značenje vrijednosti i budu svjesni koristi tih vrijednosti na razini zajednice.

Razvijene aktivnosti su sljedeće:

Učenici od 7 do 8 godina

<i>Aktivnosti</i>	<i>Teme</i>
VAL01	Pozornost za detalje, strpljenje, disciplina, poštivanje pravila, pamćenje
VAL02	Znatiželja, inovacija, rješavanje problema
VAL03	Pomaganje drugima, rad, sudjelovanje
VAL04	Pozornost za detalje, strpljenje, disciplina, poštivanje pravila, pamćenje
VAL05	Ljubaznost
VAL06	Pozornost za detalje, strpljenje, disciplina, poštivanje pravila, pamćenje
VAL07	Pozornost za detalje, strpljenje, disciplina, poštivanje pravila, pamćenje
VAL08	Pomagati drugima, rad, sudjelovanje, solidarnost

Aktivnosti namijenjene ovoj dobnoj skupini prilično se razlikuju jedna od druge, koristeći različite pristupe – od jačanja pozornosti za detalje (npr. VAL06) koristeći gotovo iste slike do korištenja dobro poznatih igara (npr. VAL07). Njihov je opći cilj na neformalan način objasniti značenje onih vrijednosti koje podupiru djecu u rješavanju financijskih tema na prikladan način, shvaćajući važnost i dobrobiti ljudske interakcije, solidarnosti i pomoći drugim ljudima.

Učenici od 9 do 11 godina

<i>Aktivnosti</i>	<i>Teme</i>
VAL09	Pozornost za detalje, strpljenje, disciplina, poštivanje pravila, učenje o sebi u timu
VAL10	Radoznalost, znatiželja, digitalna kompetencija
VAL11	Razumijevanje značenja financijske aktivnosti za cilj definiran zajednicom
VAL12	Ljubaznost i odnosi
VAL13	Suradnja i natjecanje
VAL14	Rad, cilj, planiranje
VAL15	Solidarnost i pomaganje drugima u potrebi
VAL16	Poštivanje života, pažnja na detalje, radoznalost, povećano samorazumijevanje
VAL17	Pronalaženje rješenja za složeni problem
VAL18	Natjecanje

Ovaj raspon aktivnosti složeniji je od onih namijenjenih mlađim učenicima. U ovom slučaju učenici će imati priliku razumjeti razloge zajedničkog rada za zajednički definirani cilj na temelju financijske aktivnosti („Planiranje sajma“) ili iskusiti neki osebujan pristup poput onog na seansi terapije narodnim pričama „Metamorfoze“ koju je razvila Ildikó Boldizsár (VAL16), povećavajući njihovu svijest o važnosti samorazumijevanja i rada u grupi. Neke aktivnosti predlažu grupnu raspravu i promišljanje o vrijednostima na temelju pozitivnih ljudskih odnosa (VAL10, VAL11), dok druge ističu važnost suradnje i zajedničkog cilja (VAL17). Korištenje multimedijских resursa čini aktivnosti zanimljivim i privlači pozornost učenika.

Na sljedećim stranicama moguće je vidjeti iskustva učitelja koji su provodili aktivnosti u svojim razredima.

Naziv aktivnosti: Sudoku

Dob: 7 - 8

Države provedbe: Mađarska - Italija

Aktivnost: VAL07

Tema: Pozornost za detalje, strpljenje, disciplina, poštivanje pravila, pamćenje

Cilj aktivnosti

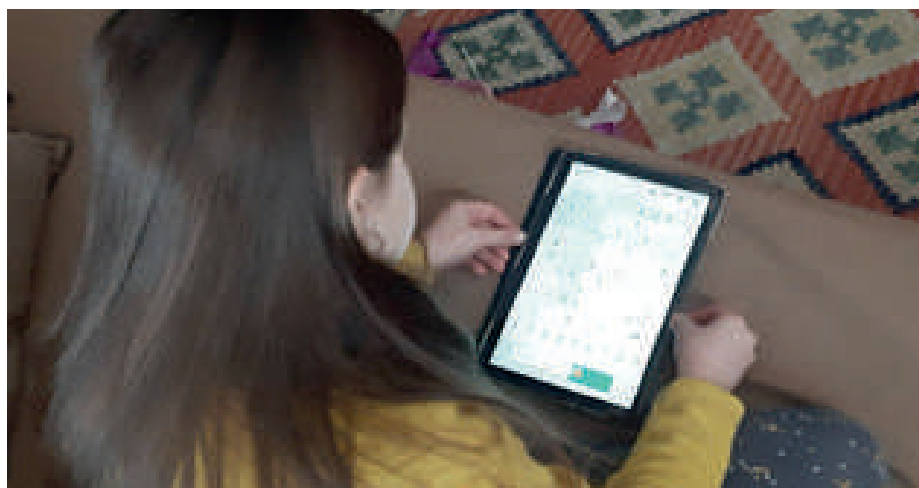
LO2: Omogućiti učenicima da razviju odgovarajuće vrijednosti, navike i stavove kada rukuju novcem.

Vještine i kompetencije

Tijekom ove aktivnosti učenici mogu razviti sljedeće kompetencije: koncentracija, prihvaćanje neuspjeha, strategije snalaženja, otpornost, strpljenje, disciplina, pažnja, poštivanje pravila i smjernica, sjećanje, logika, suradnja, timski rad, učiti kako učiti.

Smjernice i savjeti

Učenicima se aktivnost svidjela. Neki prijedlozi od strane učitelja su: ako u nekim prilikama nemate pristup dovoljnom broju tableta, možete pripremiti radne listove – neki učenici vole raditi na papiru. Budući da u planu lekcije postoji samo jedna verzija sudokua, pokušajte pronaći na Internetu druge verzije. Imati tri pripremljene različite razine sudokua bila bi velika pomoć kod provedbe aktivnosti.

Naziv aktivnosti: Bolji smo zajedno

Dob: 7 - 8

Država provedbe: Mađarska

Aktivnost: VAL08

Tema: Pomagati drugima, rad, sudjelovanje, solidarnost

Rezultat učenja

L02: Omogućiti učenicima da razviju odgovarajuće vrijednosti, navike i stavove kada rukuju novcem.

Vještine i kompetencije

Tijekom ove aktivnosti učenici mogu razviti sljedeće kompetencije: manualne, mentalne, komunikacijske i kreativne vještine, samospoznaja, poznavanje drugih, prihvaćanje, suradnja, društvena svijest, strpljene, pomaganje drugima.

Smjernice i savjeti

Kako bi se učenicima pomoglo da bolje razumiju koncept „pomaganja drugima“, predlaže se dodavanje priča ili aktivnosti vezanih uz dobrotvorne svrhe. S temom koja se doista dotiče stvarnosti, vrlo je lako motivirati djecu da pričaju o njoj.

Sama aktivnost predlaže samo jednu sliku. Predlaže se uključiti više fotografija koje prikazuju različite aktivnosti u okviru teme „pomaganje drugima“, jer to može ojačati svijest o značenju pojma.

Ovisno o potrebama učenika i njihovom broju, moglo bi vam trebati više vremena da provedete aktivnost.

Naziv aktivnosti: Roboti i stolci

Dob: 9 - 11

Država provedbe: Mađarska

Aktivnost: VAL09

Tema: Pozornost za detalje, strpljenje, disciplina, poštivanje pravila, učenje o sebi u timu

Ciljevi aktivnosti

L02: Omogućiti učenicima da razviju odgovarajuće vrijednosti, navike i stavove kada rukuju novcem.

Vještine i kompetencije

Tijekom ove aktivnosti učenici mogu razviti sljedeće kompetencije: sposobnost odgađanja, rješavanje problema, suradnja, strateško planiranje, razvijanje strategija, pažnja.

Smjernice i savjeti

Aktivnost je privukla pažnju svih učenika. Učenicima je tijekom igre bilo izazovno držati mirne pokrete robota, ali kad god smo ih podsjetili, uspjeli su se vratiti na pravi put. Svi su htjeli isprobati i lik robota. To smo mogli postići samo strogim pridržavanjem pravila. Prethodno smo uredili učionicu i s djecom razgovarali o „pravilima“ igre.

U nastavku donosimo neke od komentara učitelja:

„Sjajna aktivnost. Zanimljivo je bilo vidjeti da su se učenici osjećali pravim sudionicima igre tek kada su mogli biti aktivni i kretati se.“

„Odgovori na pitanje 'Što ste naučili?': briga jednih o drugima, suradnja, trebamo sagledavati stvari iz svih smjerova, timski rad.“

„Sjajna je igra za igranje s ovom dobnom skupinom, korisna i ugodna. Djeci bi trebalo više vremena da ponovno pokušaju i dalje razviju svoje strategije.“

„Bilo nam je zabavno! Moramo obratiti više pažnje na one koji stoje. Moramo više paziti jedni na druge općenito.“

Naziv aktivnosti: Tajno srce drveća

Dob: 9 - 11

Država provedbe: Mađarska

Aktivnost: VAL16

Tema: Poštivanje života, pažnja na detalje, radoznalost, povećano samorazumijevanje

Ciljevi aktivnosti

LO1: Pružiti mogućnosti učenicima da razumiju prirodu, izvore i upotrebu novca;

LO2: Omogućiti učenicima da razviju odgovarajuće vrijednosti, navike i stavove kada rukuju novcem.

Vještine i kompetencije

Tijekom ove aktivnosti učenici mogu razviti sljedeće kompetencije: digitalni rječnik, izražavanje, kreativno i prilagodljivo razmišljanje.

Smjernice i savjeti

Aktivnost je složena, ali učenicima zaista zanimljiva. Zbog COVID-19 bilo je potrebno dodatno vrijeme za implementaciju svega u virtualnom razredu i za pretraživanje slika, ali može se lakše provesti licem u lice.

Naziv aktivnosti: Dobrota se nikad ne gubi

Dob: 7 - 8

Države provedbe: Mađarska - Italija

Aktivnost: VAL05

Tema: Ljubaznost

Rezultat učenja

LO2: Omogućiti učenicima da razviju odgovarajuće vrijednosti, navike i stavove kada rukuju novcem.

Vještine i kompetencije

Tijekom ove aktivnosti učenici mogu razviti sljedeće kompetencije: koncentracija, prihvaćanje neuspjeha, strategije snalaženja, otpornost, strpljenje, disciplina, pažnja, poštivanje pravila i smjernica, sjećanje, logika, suradnja, timski rad, učiti kako učiti.

Smjernice i savjeti

Aktivnost je stvorila dobro okruženje za razmišljanje i raspravu o toj temi. Aktivnost je moguće prilagoditi potrebama učenja u učionici ili potrebama učenika.

Prijedlozi za virtualnu nastavu o financijskoj pismenosti

Prilikom izrade projekta ideja je bila da se sve aktivnosti projekta odvijaju uživo. Nažalost, COVID-19 je prisilio škole na zatvaranje, a učitelji su morali pronaći nove načine podrške učenicima, uključujući sustave učenja na daljinu i školovanje kod kuće.

Glavno pitanje bilo je kako zadržati angažman i interes učenika. Za nastavnike je već izazov zadržati pozornost učenika u nastavi licem u lice. Nakon godinu i pol dana pokazalo se da postoji veća stopa odustajanja od virtualne nastave nego od nastave licem u lice.

Učitelji koji su sudjelovali u fazama pilotiranja željeli su podržati provedbu aktivnosti te su tražili savjet kako bi osigurali pravilnu provedbu i istovremeno zanimanje učenika. U nastavku možete pronaći transverzalne savjete za olakšavanje potencijalne virtualne provedbe aktivnosti u budućnosti, čime se povećava uključenost učenika.

1. Pokazivanje entuzijazma učenicima uvijek je važno, ali još više kada fizički niste s njima. Potaknite ih da budu pozitivni u vezi sa situacijom i osigurajte im da njihov rad na internetu ima veliku vrijednost!
2. Pozovite svoje učenike da odgovore, na primjer, na jednostavna pitanja (kao što je „Što je ušteda?“) i da svoj odgovor zapišu u svoje bilježnice, pazeći u međuvremenu da su svi uključeni.
3. Podijelite svoj ekran s crtićem ili smiješnim videom na tu temu, kao na primjer, bajka „Mrav i skakavac“ - Ezopove basne koje možete pronaći u aktivnostima rubrike „Vrijednosti“.
4. Vodite razgovor na video pozivu kako biste ekstrapolirali ključne riječi, izraze ili glavne ideje.
5. Neka učenici nacrtaju nešto na tu temu.
6. Uvedite igru - prema dobi učenika - koja ima neke veze s onim na čemu radite. Pokušajte osigurati neku vrstu natjecanja tijekom aktivnosti kako biste zadržali njihovu pozornost na visokom nivou.
7. Uvijek izmjenjujte različite vrste aktivnosti učenja: pisanje/slušanje/gledanje/govorenje/čitanje. Predložite učenicima video „tutoriale“ ili poveznice na temu kojom se bavite kao domaću zadaću i recite im da nabave sve što im je potrebno za sljedeću lekciju kako bi napravili konačni proizvod.
8. Radite zajedno s njima na mreži!

Uz praktične savjete kako uključiti učenike u „online“ lekciju, ovdje su i neka razmišljanja učitelja koji su aktivnosti provodili „online“ tijekom pandemije. Oni mogu biti inspirativni za vašu buduću implementaciju, i licem u lice ili putem interneta.

1. Virtualna nastava počiva na sposobnosti nastavnika da pokaže entuzijazam i potakne učenike na učenje. Učitelj treba poticati učenike na učenje unatoč fizičkoj udaljenosti. Učenje se može dogoditi posvuda.
2. Učitelj se treba osloniti na postojeće znanje učenika. Kreativnim pitanjima potaknite učenika na razmišljanje na početku sata.
3. Učitelj bi trebao poznavati i vladati svim digitalnim alatima koje koristi kao tijekom virtualnog poučavanja.
4. Prilikom odabira digitalnih alata pedagogija bi trebala ići ispred tehnologije.
5. Učitelj bi trebao pružiti jasne upute učenicima o korištenju novih digitalnih alata.

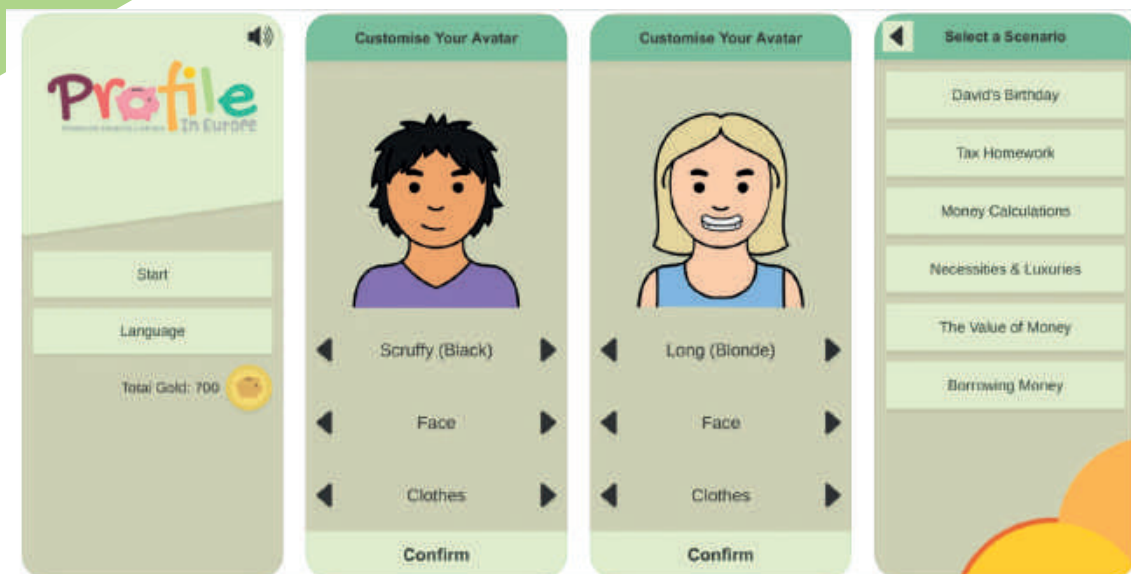
6. Učitelj treba poticati suradnju.
7. Učitelj bi trebao koristiti postojeće resurse kako bi učenicima pružio različite perspektive ili ako pokažu interes da saznaju više.
8. Učitelj bi trebao posvetiti veliku pozornost sigurnosti učenika i upoznati ih sa svim potrebnim mjerama opreza.

“Profile” aplikacija

Digitalna tehnologija nam otvara sve više mogućnosti pa je tako u sklopu projekta razvijena aplikacija koja simulira različite situacije vezane za financije, čime se jačaju povezane kompetencije.

Scenariji u aplikaciji omogućuju učenicima da iskoriste potencijal digitalne tehnologije, razvijajući sposobnost analiziranja sastavnica odluka i lakše uočavanje uzročno-posljedičnih odnosa.

Aktivnosti pomažu učenicima da razmisle i uoče učinke odluka vezanih za novac.

Pristup aplikaciji

Aplikaciju se može preuzeti sa sljedećih poveznica:

- u App Storeu - <https://apps.apple.com/gb/app/profile-financial-literacy/id1559709463>
- u Google Play Storeu - <https://play.google.com/store/apps/details?id=uk.ac.glos.FinancialLiteracy&hl=it&gl=US>
- s mrežne stranice projekta - <https://profileproject.eu/>

Sadržaj aplikacije

Ova aplikacija potiče učenike da razmišljaju o tome kako i zašto ljudi zarađuju, čuvaju i kako koriste novac. U aplikaciji se nalazi deset scenarija u kojima učenik sudjeluje u razgovoru s drugom osobom (tj. drugim djetetom ili odraslom osobom) na temu koja uključuje objašnjenje, izračune, izbore i/ili prijedloge vezane uz novac. Scenariji su:

- Pozajmljivanje novca
- Domaća zadaća o porezima
- Računanje s novcem
- Davidov rođendan
- Potrepštine ili luksuz
- Vrijednost novca
- Avantura u lunaparku
- Zrcalo
- Bankovna kartica
- Dar iz inozemstva

Kako koristiti aplikaciju

Cilj aplikacije je upoznati učenike i ojačati njihovo razumijevanje koncepata financijske pismenosti koji su obuhvaćeni nastavnim materijalima razvijenima u sklopu projekta. Scenariji su osmišljeni tako da roditeljima, učiteljima i drugim edukatorima daju fleksibilnost pri odabiru kada će koristiti aplikaciju i scenarije u procesu učenja.

Scenariji u aplikaciji dijele se u dvije široke kategorije:

- Scenariji 1, 5 i 6 ne uključuju računanje.
- Scenariji 2, 3, 4, 7, 8, 9 i 10 uključuju računanje s novčanim iznosima.

Druge značajke:

- Najveći broj u aplikaciji ne prelazi sto.
- Zlatnici i novčići su valute koji se koriste u scenarijima i odnos je 1 zlatnik = 100 novčića.

Učitelji, roditelji i drugi edukatori mogu voditi učenike da dovrše jedan ili niz scenarija iz aplikacije, samostalno ili u skupini. To se može učiniti u razredu ili u nekom drugom okruženju (npr. kod kuće). Važno je da učenici razgovaraju s učiteljem, roditeljem ili edukatorom čak i ako je izvršavanje zadatka u aplikaciji postavljeno kao samostalna aktivnost.

Interaktivnost

Aplikacija ima sljedeće interaktivne značajke:

- Učenici mogu odabrati scenarije na jednom od sljedeća četiri jezika: engleskom, talijanskom, hrvatskom ili mađarskom.
- Učenici u aplikaciji mogu odabrati izgled svog profila, pa tako mogu izabrati izgled frizure, vrstu odjeće i sl.
- Tijekom svakog scenarija, pritisak na zaslone prikazuje novi tekst ili informacije u obliku "online chata" između učenika i druge osobe.
- Nakon uvođenja u kontekst scenarija, na zaslonu se pojavljuju pitanja ili izjave koje od učenika traže djelovanje, tj. da izabere jedan od ponuđenih odgovora.
- Kada učenik odgovori na pitanje ili odabere izjavu, postoji trenutna povratna informacija. Ako je učenik odgovorio točno, učenik dobiva određeni iznos u svoju 'kasicu'. Ako odgovor nije točan, na zaslonu se pojavljuje točan odgovor s objašnjenjem.
- Na kraju svakog scenarija pojavljuje se sažetak pitanja i točnih odgovora.

Iskustva učitelja

U nastavku možete pročitati iskustava učitelja u korištenju aplikacije sa svojim učenicima. Ova iskustva mogu biti korisna i inspirativna za korištenje aplikacije u vašoj učionici:

„Aplikacija je testirana s velikim uspjehom. Učenici su se uključili i kada bi učenik pogriješio, zastali su kako bi razgovarali o svom odgovoru i zahvaljujući vođenoj raspravi sa svojim kolegama iz razreda zajedno bi došli do pravog rješenja i shvatili pogrešku. Bilo je vrlo konstruktivno vidjeti ih kako rade zajedno kako bi pronašli pravo rješenje.“ (učiteljica, Italija)

„Odziv je odmah bio pozitivan i potaknuo me da to predložim učenicima drugih i trećih razreda. Još jednom, uspjeh aplikacije doveo je do odluke da se ona uvede u cijelu srednju školu. (...) Suprotno onome što se predviđalo, skupina učenika od 12 do 14 godina pokazala je uistinu izniman interes i sudjelovanje:

igrali su pojedinačno, a potom spontano stvarali parove i grupe za uspješno natjecanje. Korištenje inačica na stranim jezicima učinilo je provedbu još zanimljivijom. Na pitanje zašto su toliko oduševljeni, odgovorili su, između ostalog, da su scenariji 'lijepi i realni', dijalozi 'jasni i razumljivi', da je aplikacija omogućila 'da puno toga nauče' i 'razmišljaju o ekonomskim izborima iz druge perspektive.'" (učiteljica, Italija).

„Učenici u dobi od 8 do 9 godina i od 10 do 11 godina koristili su aplikaciju tijekom cijelog tjedna na satovima matematike. Cjelokupna povratna informacija učenika je pozitivna i svi su učenici bili zainteresirani za stalno korištenje aplikacije. Svi su učenici bili angažirani na zadacima i oduševljeni zadatkom koji su dobili. Podrška je bila potrebna ovisno o dobi i sposobnostima, a nekima učenicima je bilo malo teže 'mentalno' računati u nekim scenarijima. Bile su potrebne male sugestije o tome kako koristiti aplikaciju, svi učenici smatraju da je aplikacija intuitivna te su mogli raditi samostalno i u skupinama. Aplikacija se lako učitava na sve školske tablete, iako bi bilo korisno imati mrežnu verziju, ako je ikako moguće, koja bi se mogla prikazivati na projektoru u razredu.“ (učitelj, Ujedinjena Kraljevina)

Iskustvo učenika

„Svidjela mi se aktivnost o porezima jer ako je shvatite krivo, ona vam govori što biste mogli učiniti, a ako je dobro shvatite, podsjeća vas tako da je zapamtite.“

„Sviđa mi se kako piše: 'Zašto ne probati ovo kao opciju?'“

„Stvarno je dobra zabava!“

Što se učenicima svidjelo kod aplikacije?

- glazba
- izrada profila
- skupljanje novčića nakon točnog odgovora
- animacija kasice
- veliki izbor scenarija

Nekoliko prijedloga za korištenje aplikacije

Djeci se svidjela raznolikost jer se nisu nizali problemi već su pitanja bila dio priče, što je dalo osjećaj da se ne radi o 'normalnoj matematici'.

Ako ste pogrešno odgovorili na pitanje, aplikacija će vam razložiti odgovor korak po korak što je pomoglo u razumijevanju sljedećeg pitanja.

Budite kreativni i pokušajte iskoristiti sve prednosti aplikacije.

Zaključak

Iskustvo u svim zemljama uključenim u projekt „ProFiLe“ pokazalo je da je financijska pismenost potrebija nego ikad. Općenito, pokazalo se da se ovom temom nije teško baviti kao što mnogi misle. Naprotiv, financijska pismenost uvodi fleksibilne i inspirativne teme koje – počevši od aktivnosti inspirirane svakodnevicom – mogu potaknuti učitelje da ih koriste u svojim predmetima za razvijanje kompetencija financijske pismenosti. Štoviše, bliskost tema i sadržaja svakodnevnim zadacima omogućile su uključivanje roditelja, obitelji, ali i neformalnih organizacija, čime se jača učenje što može biti uspješno samo ako počinje u školi i nastavlja se izvan nje uz doprinose svih članova obrazovne zajednice.

Ova publikacija je pokazala da se financijska pismenost može provoditi jednostavno i na zanimljiv način. Preplitanje formalnog i neformalnog obrazovanja te podrška digitalne aplikacije omogućili su uspješne rezultate u svim zemljama, pokazujući važnost suradnje različitih područja koja su ključna u obrazovnom putu učenika.

Kao što je pokazano, ovaj skup nastavnih materijala s naučenim lekcijama, aktivnostima i aplikacijom pokazao se vrlo prilagodljivim različitim okruženjima za učenje. Ovo je ključna točka obrazovnih aktivnosti projekta, koja pokazuje njihovu prenosivost i održivost. Štoviše, dostupnost obrazovnih materijala osigurava uključivanje učenika različitog porijekla.

U svijetu koji se stalno mijenja i s relativno novim obrazovnim potrebama, aktivnosti i materijali projekta „ProFiLe“ čine se zanimljivim, inspirativnim i strateškim pristupom za rast budućih građana. Kao što su mnoge vježbe i aktivnosti u ovom priručniku pokazale, razumijevanje financijskog procesa znači biti svjestan posljedica djelovanja, važnosti vrijednosti na temelju našeg svakodnevnog ponašanja i mreža koje stvaramo s drugim ljudima u zajednici s kojima živimo i komuniciramo. Jačanje srodnih kompetencija može biti prednost za aktivne građane 21. stoljeća i – u dugoročnoj perspektivi – za našu zajednicu u cjelini.

Literatura

- Policy Contribution Issue n°08 | May 2018, Financial literacy and inclusive growth in the European Union, Uuriintuya Batsaikhan and Maria Demertzis.
- Your Money Matters, a Teachers Guide, Published by Young Money 2018
- <https://www.oecd.org/finance/financial-education-and-youth.htm>
- https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/consumer-finance-and-payments/financial-literacy_en#literacy
- <https://www.investopedia.com/ask/answers/what-is-finance/>
- <https://yourmoney.lumio-app.com/types-of-financial-products-definitions/>
- <https://www.business-standard.com/about/what-is-financial-inclusion>
- <https://globalmoneyweek.org/>

<https://profileproject.eu/>

Partneri

Osnovna škola
Marije Jurić Zagorke
Vrbovec

AGREEMENT NUMBER – 2019-1-UK01-KA201-061946

Sufinancirano sredstvima
programa Europske unije
Erasmus+

Ova publikacija izražava isključivo stajalište njenih autora i Komisija se ne može smatrati odgovornom prilikom uporabe informacija koje se u njoj nalaze.